

RAPORT

KOORDYNATORA DS. OTWARTEGO DOSTĘPU

za 2020 r.

ZABRZE, STYCZEŃ 2021

1. Polityka Otwartego Dostępu

Przez Otwarty Dostęp rozumiemy dostępność treści za darmo i w publicznym Internecie, co pozwala każdemu czytać, ściągać, kopiować, rozprowadzać, drukować, przeszukiwać, zamieszczać odnośniki do pełnych wersji tekstów, indeksować, przekazywać jako dane do oprogramowania oraz używać w dowolnym innym, zgodnym z prawem celu, bez barier finansowych, prawnych, czy technicznych.

Jedynym ograniczeniem powinno być zapewnienie autorom kontroli nad integralnością ich utworów oraz prawa do odpowiedniego uznania ich autorstwa i cytowania ich prac.

Europejska Rada ds. Badań Naukowych (European Research Council - ERC) na podstawie opublikowanych 17 grudnia 2007 roku Wytocznych dotyczących otwartego dostępu (ERC Scientific Council Guidelines for Open Access) stworzyła wymagania, aby wszystkie – powstałe w ramach finansowanych przez ERC projektów badawczych – publikacje, które przeszły proces recenzji naukowej, były umieszczane w odpowiednich repozytoriach instytucjonalnych lub dziedzinowych i były dostępne w modelu otwartym nie później niż po upływie sześciu miesięcy od daty publikacji. ERC uważa również za niezbędne, aby dane naukowe zawarte w publikacji były umieszczane w odpowiednich bazach danych tak szybko, jak to możliwe – najlepiej natychmiast,

a w żadnym wypadku nie później niż po upływie sześciu miesięcy od daty publikacji. W związku z tym dnia 17 lipca 2012 r. Komisja Europejska opublikowała zalecenia w sprawie dostępu do informacji naukowej oraz jej ochrony:

- zalecenie określenia przez państwa członkowskie strategii rozpowszechniania i otwartego dostępu do publikacji naukowych, które powstają w wyniku badań finansowanych ze środków publicznych, uwzględniających konkretne cele i wskaźniki postępów, plany wdrażania i plany finansowania,
- zalecenie zagwarantowania wdrożenia tych strategii przez instytucje finansujące badania i odpowiedzialne za zarządzanie publicznymi środkami na badania naukowe oraz przez instytucje akademickie pozyskujące środki publiczne.

Na podstawie Kierunków rozwoju Otwartego Dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce oraz Wzoru polityki otwartości, opracowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW), stworzono i wprowadzono w życie dn. 12.09.2018 r. Zarządzeniem nr 12/2018 Dyrektora Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze, Politykę Otwartego Dostępu do publikacji.

Polityka Otwartego Dostępu obejmuje publikacje naukowe takie jak:

- artykuły w czasopiśmie naukowych krajowych i zagranicznych,

- publikacje w recenzowanych materiałach z konferencji;
- monografie naukowe oraz rozdziały w monografiach naukowych.

W celu koordynacji działań wynikających z realizacji założeń Polityki Otwartego Dostępu, w instytucie działa Koordynator ds. Otwartego Dostępu w Instytucie Chemicznej Przeróbki Węgla, którego obowiązki polegają na:

- podnoszeniu kwalifikacji poprzez udział w organizowanych m. in. przez MNiSW szkoleniach dotyczących Polityki Otwartego Dostępu,
- pełnieniu nadzoru nad wdrażaniem Polityki Otwartego Dostępu,
- bieżącej oceny stanu wdrożenia Polityki Otwartego Dostępu w Instytucie i planowaniu działań w tym zakresie,
- doradztwie i wsparciu pracowników Instytutu w zakresie realizacji Polityki,
- tworzeniu i kwartalnej aktualizacji „Wykazu sugerowanych czasopism Open Access” stanowiącego załącznik do Planu działań objętych prawami własności intelektualnej,
- tworzeniu i publikowaniu raportu z realizacji Polityki Otwartego Dostępu za rok poprzedni w terminie do końca pierwszego kwartału roku następnego.

2. Podsumowanie liczby otwartych publikacji

Pracownicy Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla regularnie publikują wyniki swojej aktywności naukowej i osiągnięć. Pracownicy Instytutu publikują zarówno w krajowych jak i zagranicznych czasopismach.

W 2020 r. pracownicy IChPW byli autorami i redaktorami 24 publikacji, w tym:

- w czasopismach z wykazu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (wyróżnionych w Journal Citation Reports): 20 publikacji, w tym 9 w otwartym dostępie,
- w czasopismach z poza wykazu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego: 4 publikacji, w tym 0 w otwartym dostępie,
- jako autorzy i redaktorzy monografii oraz autorzy w pracach zbiorowych: 3 publikacji, w tym 0 w otwartym dostępie,

Publikacje udostępnione w trybie otwartym stanowią 45% wszystkich wydanych utworów, o 10% więcej niż w roku ubiegłym. Utwory opublikowane dotychczas w Otwartym Dostępie znalazły się w otwartych zasobach gratis lub libre. Poprzez otwarty dostęp *gratis* należy rozumieć rozpowszechnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym oraz możliwość nieodpłatnego i nieograniczonego technicznie korzystania zgodnie z właściwymi przepisami”. Natomiast otwarty dostęp *libre* to „rozpowszechnianie utworu

w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym wraz z udzieleniem każdemu licencji na nieograniczone, nieodpłatne i niewyłączne korzystanie z niego oraz z jego ewentualnych opracowań”.

3. Prace wspomagające funkcjonowanie Polityki Otwartego Dostępu

W ramach prac wspierających funkcjonowanie Polityki Otwartego Dostępu w Instytucie Chemicznej Przeróbki Węgla, udzielano doraźnych indywidualnych konsultacji pracownikom publikującym swoje prace w trybie otwartym.

Koordinator ds. Otwartego Dostępu wziął udział w 2 warsztatach z zarządzania danymi badawczymi w ramach polityki OA otwierania danych badawczych pt.: "Krajowe Warsztaty Otwartego Dostępu OpenAIRE - DANE, część 1 i 2. Warsztaty zorganizowane były przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego. Spotkania odbyły się: 08.06. i 25.11.2020 roku w trybie online. Na warsztatach omawiane były zagadnienia dotyczące wdrażania instytucjonalnych polityk otwartości oraz wdrażania polityk w zakresie zarządzania danymi badawczymi i ich otwartego udostępniania zgodnie z zasadami FAIR.

Na warsztatach (08.06) przedstawione zostały wytyczne w zakresie polityk otwartości zaprezentowane przez przedstawiciela Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz prezentacje polityk oraz omówione zostały przykłady wdrożonych polityk. Omówiono metody, dylematy i trudności z jakimi spotykają się instytucje wdrażające Politykę Otwartego Dostępu.

Druga część warsztatów, która odbyła się w listopadzie poświęcona była działaniom w obszarze zarządzania danymi badawczymi i ich otwartego udostępniania. Program wydarzenia obejmował wprowadzenie organizatorów, prezentacje trzech instytucji oraz wykład na temat polityki otwartości Narodowego Centrum Nauki.

Oba spotkania naświetliły wyzwania i cele z jakimi należy się zmierzyć w kolejnych latach, otwierając dane badawcze. Przybliżyły problematykę tworzenia Planów Zarządzania Danymi Badawczymi, które niebawem staną się nieodzowną częścią planowania i realizacji projektów krajowych i międzynarodowych. Określono potrzebę kształcenia Data Steward'ów dla wspierania jednostek realizujących lub przymierzających się do realizacji projektów, którzy stworzą i wspierać będą procesy formatowania Meta Danych.

Zaprezentowano źródła do samokształcenia i konsultacji dla pełnomocników OA w jednostkach naukowych.

4. Porozumienie afiliacyjne

15 września 2020 roku Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla podpisał porozumienie afiliacyjne z wydawnictwem MDPI działającym w trybie Open Access. Porozumienie obejmować będzie współpracę z czasopismami *Energies* i *Fuels*.

Energies (ISSN 1996-1073; CODEN: ENERGA) to recenzowane, ogólnodostępne czasopismo Open Access, poświęcone zagadnieniom z zakresu rozwoju technologii, energetyki i nauk ścisłych, ze szczególnym naciskiem na magazynowanie i oszczędzanie energii, biomasę i bioenergię, energię odnawialną, podaż i popyt na energię elektryczną, energię w budynkach oraz kwestie gospodarcze i polityczne. W czasopiśmie są również mile widziane artykuły dotyczące pokrewnych tematów, takich jak modelowanie i prognozowanie energii, zintegrowane systemy energetyczne, planowanie i zarządzanie energią, pod warunkiem, że takie tematy są w kontekście szerszego multidyscyplinarnego zakresu energetyki. Materiały publikowane co miesiąc przez MDPI w Internecie. Od momentu powstania w 2008 r., czasopismo jest indeksowane przez Science Citation Index Expanded (Web of Science), Ei Compendex, Scopus i inne bazy danych. Najnowszy współczynnik wpływu na 2019 to 2,702, a CiteScore na 2019 to 3,8.

Pierwsza decyzja jest przekazywana autorom w ciągu 17,1 dnia od złożenia; akceptacja do publikacji następuje w ciągu 2,9 dnia (mediana dla artykułów opublikowanych w tym czasopiśmie w 2019 roku).

Fuels (ISSN 2673-3994) to recenzowane, ogólnodostępne czasopismo Open Access, publikujące artykuły przeglądowe i krótkie komunikaty dotyczące wszystkich dziedzin nauki i technologii paliwowej. Celem czasopisma jest stworzenie platformy dla naukowców i inżynierów z całego świata do dzielenia się, promowania i rozpowszechniania swoich innowacji badawczych w dziedzinie charakterystyki, przetwarzania i technologii paliw.

Z porozumienia afiliacyjnego wynika szereg udogodnień i zniżek na publikacje i numerów Special Issues dla pracowników Instytutu w w/w czasopismach, zgodnie z Zał. 1 do niniejszego sprawozdania.

6. Podsumowanie

Od września 2018 r. w Instytucie Chemicznej Przeróbki Węgla rozpoczęto działalność związaną z otwieraniem dostępu do publikacji naukowych oraz optymalizację procesów prowadzenia dokumentacji publikacyjnej pracowników instytutu. W 2019 r. zintensyfikowano działania prowadzące do otwierania dostępu do publikacji pracowników instytutu. Działania te spowodowały, że ponad 45% spośród wszystkich opublikowanych utworów w 2020 roku znalazło

się w czasopismach w trybie otwartym. Instytut zamierza kontynuować roczny wzrost ilości otwartych publikacji przeznaczając na ten cel zwiększone środki finansowe.

Instytut planuje podjąć współpracę z Repozytorium Centrum Otwartej Nauki CeON oraz Repozytorium Otwartych Danych RepOD. Repozytoria są zgodne z opracowanym przez Open Archive Initiative (OAI) protokołem pobierania metadanych, dzięki czemu dokumenty w nich udostępnione są łatwe do odnalezienia poprzez serwisy gromadzące informacje o zasobach naukowych w formie cyfrowej. Repozytoria są oparte o oprogramowania DSpace i Dataverse, dostosowanych do lokalnych potrzeb przez programistów z Centrum Otwartej Nauki.

Współpraca z CeON zwiększy m. in. cytowalność i rozpoznawalność zasobów IChPW.

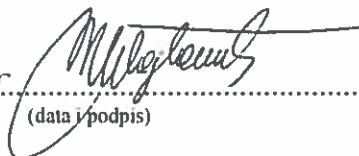
Sformułowano cele otwartości na kolejne lata:

- uaktualnienie Polityki Otwartego Dostępu,
- porozumienie w sprawie prowadzenia repozytorium publikacji i danych Badawczych CeON i RepOD,
- szkolenia z zakresu Data Management (Plan Zarządzania Danymi Badawczymi) dla pełnomocnika OA i Project Managerów,
- stworzenie i optymalizacja formatowania danych w projektach badawczych;
- wprowadzenie systemu zabezpieczeń przed utratą danych badawczych z projektów krajowych i międzynarodowych,
- szkolenia pracowników z zakresu Research Danych.

Bieżące śledzenie aktualnych wymogów i doskonalenie poprzez udział w szkoleniach i warsztatach pomaga utrzymać Politykę instytutu na optymalnym poziomie.

Opracował:

Koordinator ds. Otwartego Dostępu
dr inż. Małgorzata Wojtaszek

19.01.21 r.
.....
(data i podpis)

Zaakceptował:

Z-ca Dyrektora Instytutu ds. Badań i Rozwoju
dr hab. inż. Jarosław Zuwała, prof. nadzw.

20.01.2021
.....
(data i podpis)

Affiliation Agreement between the Institute for the Chemical Processing of Coal (IChPW) and the MDPI journals *Energies* and *Fuels*

The journals will display on the website a text saying that the Institute for Chemical Processing of Coal (IChPW) is affiliated to [Energies](#) and [Fuels](#) and the society will display a similar text on its website. Our journals are published in open access model, which means:

- everyone has free and unlimited access to the full-text of all articles published in the journals.
- everyone is free to re-use the published material if proper accreditation/citation of the original publication is given.
- the authors retain the copyright of their work instead of transferring it to the publisher.
- open access publications are supported by article processing charges paid by the authors, upon acceptance of their article. However, most of the funding is ensured by the authors' institutes or research funding agencies.

Publication in open access model gives a higher visibility to the research published in the journal, by enabling researchers and practitioners from all over the world to have free access to scientific information.

Benefits for the Institute of the Chemical Processing of Coal (IChPW)

1. A 10% discount* on the article processing charges to all IChPW employees to publish in *Energies* and *Fuels*.
2. Possibility to set up Special Issues related to the IChPW conferences, to include selected papers published in open access form at a discounted fee. The Special Issue can be printed in book format, e-book can be downloaded for free and print versions can be ordered at a price;
3. Dedicated discount* on Special Issues (SIs) set up by IChPW in *Energies* and *Fuels*: accordingly a 20% discount for all the papers published in IChPW SIs in *Energies* along with 1 waived paper for the leading Guest Editor, and a 30% discount for all the papers published in IChPW SIs in *Fuels* along with 3 waived papers; the authors to receive a waiver must be approved by the editorial office in advance. Additionally, for all the papers submitted to IChPW SIs in *Fuels* by the end of 2020, the APC will be waived. The aforementioned discounts will be valid throughout the duration of this agreement.
4. Publication of full conference proceeding in the journal [Proceedings](#) at preferential rates;
5. Meeting reports of IChPW conferences will be published for free in *Energies* and/or *Fuels*;
6. The possibility to publish open access books and book series at discounted rates. Published books can be downloaded for free and printed versions can be ordered at a price;
7. IChPW as well as each individual employee may use the [Sciforum.net](#) platform for organizing conferences free of charge if self-managed;
8. The Institute receives a 10% discount on conference organizing services (further information incl. rates can be found at <https://sciforum.net/pages/services>);
9. Free of charge promotion of IChPW conferences on the journals' websites;
10. *Energies*, and/or *Fuels* will sponsor different activities at the IChPW's conferences (e.g., keynote speaker, travel grant for PhD students or Postdocs, best poster awards, coffee breaks, etc.) depending on the annual marketing budget of the journals;
11. IChPW can advertise institute news on the website of the journal and social media channels;
12. The Institute and its members can post job announcements on the websites of *Energies* and *Fuels*.

MDPI
St. Alban-Anlage 66
CH-4052 Basel
Switzerland

Tel. +34 93 639 76 62
Fax +41 61 302 89 18
E-Mail agata.kolomanska@mdpi.com
www.mdpi.com

*This discount cannot be combined with other MDPI discounts. Only the highest will apply.

Benefits for *Energies* and *Fuels*

1. IChPW will recommend *Energies* and *Fuels* to its members as affiliated journals;
2. IChPW will display the *Energies*' and *Fuels*' logos and a description of these journals on its website. The Institute will also display a text introducing these journals as affiliated journals;
3. Possibility to set up Special Issues with IChPW conferences and collect selected papers from these conferences;
4. Possibility to promote the Special Issues at the IChPW conferences;
5. Display the *Energies*' and *Fuels*' logos at the Institute conferences.

The affiliation is a non-binding agreement and involves only mutual benefits.

The agreement is valid for an unlimited period of time, unless a notification is given by either party. Any of the party can cancel the agreement at any point in time.

On behalf of MDPI AG:

Barcelona, Spain on 15 September 2020

Agata Weronika Kolomanska,
Associate Publisher

On behalf of the IChPW:

Zabrze, Poland on

15 September 2020

Malgorzata Wojtaszek
Open Access Coordinator

Zabrze, Poland on

15 September 2020

Aleksander Sobolewski
Director of IChPW